

NÉPÜNK

ERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telephon: 440.

ZSIDÓ HETILAP
Főszerkesztő Felelős szerkesztő
WASSERSTROM SÁNDOR LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 200 Lei.
Külföldön: 4 Dollár, Kc. 120-20, P. 25-15, S. 30-20, Dinár 180-150.

Bálványok alkonya

A zsidóságtól szabadulni kell! — hirdette Röhm kapitány. A zsidó undok féreg — hirdette Röhm kapitány. A Femeigyilkos Heines nyílt uccán verte az öreg zsidókat, kutyakorbáccsal. Ernst, minden zsidót legazemberezett, aki csak elébe került. Mert ők voltak a magasabbrendűség hirdetői. Ők voltak a nagyszerű árja fajta legragyogóbb mintaképei. Ők voltak az erő, a szépség, a becsület élő szobrai. A zsidó tudósokat elüldözték, kitűnőségeiket elkergették, üzleteiket kirabolták, sárga foltot tettek ruhájukra, mert a zsidók jelentik a bűnt, az alacsonyabbrendűséget, az emberi hibák nagy gyűjtőfogalmát. Így mondták ők. Ők a gyilkosok, rablók, a lelkiileg abberáltak, a dözső ők és tivornyázók, minden emberi szennynek és aljasságnak zászlóvivői. És nem a zsidók vallották és hirdetik a Röhm kapitányok undorító sötétségét, hanem tegezõ legjobb barátja állította ki róla és róluk, valamennyirõl, hogy az emberiség fenevadjai voltak, a rablólovagok legközségeibbjei. Degenerált élvehajász, minden emberi nemességtõl mentes rémek, akiket úgy lövetett agyon a Führer, mint a sintér szokta a veszett kutyákat.

A nemzeti szociálisták „legjobbjai” pusztultak el és jelzik azt a nagy fordulatot, amelyet ezzel a szóval jellemezhetünk legjobban: **elkövetkezett a bálványok alkonya.** Bálványokká állította õket a sors egy kultur-nép élére. Elõ istenített bálványok voltak, akiknek legnagyobb feladatuk az lett, hogy egy törpe kisebbséget, hatszázezernyi német zsidót a martiriumok minden válogatott fajtájával üldözzenek. Elvegyék minden földi javait és ami még ennél is több: megalázzák lelkiileg, hirdetvén világszerte, hogy a zsidóság a legalacsonyabbrendű fajta, amelyet legjobban ki is irtani. Kik hirdették? Akik elpusztultak és azok, akik még ma is az élen állanak élõ tanujelül annak, hogy vannak korszakok az emberiség, illetõleg népek életében, amikor a valóban alacsonyrendűek, a valóban betegek és fél-brültek irányítják a világ kerekét.

De nem nyugszik és nem pihen Izrael õrjöje. S alig másfél esztendő rémuralom után, „kifakad a kelevény” és a világ szeme, amelybe annyi port hintettek, kezd tisztán látni. Látja már, hogy az „alacsonyrendű” fajta, túrve minden megalázzást, túrve minden szenvedést, kivárja a bálványok összedültét. Ahogy cselekszi évezredek óta. A zsidó nép történetében voltak már hasonló vészterhes napok. Mi már sok Cézárt és sok Nérót láttunk eltűnni a történelem színpadáról. Évszázadokig uralkodó rendszereket élt túl a zsidóság. Csak türelem kell és kitartás. Mert ami ezután következik, az már a bálványok alkonya lesz. A hitleri rémuralom napjai meg vannak számolva. Nem lehet tudni meddig még, de az kétségtelen és bizonyos, hogy a hámani idõkre következõ örömteljes napokat elérjük még és boldogan fogjuk látni, hogy a zsidóság kegyetlen ellenségei olyan sorsra jutnak, mint jutott a nemrégiben még bálványként tisztelt Röhm kapitány és hóhér társai.

A Heil Hitler követni fogja az új jelszó: **Hitler verrecke!**

Hitler — a történelem grimássza

Porba hullott fejek jelzik a Harmadik Birodalom bukását

Utólérte a nemezis a Hitler-gyilkosokat

Történelmi távlatból tekintve Hitler uralmát, amely alig másfél esztendőig véres horogkeresztet rajzolt Németország egére, — alig jelent valamit az emberiség szempontjából. Mégis ez a másfél esztendő ugyszólván átalakította nemcsak Németországot, hanem egész Európa arculatát és eszméi eljutottak a világ minden sarkára. Hitler lángnyelvvél irta magát bele korunk életébe és dicstelen uralma még bukása után is kísérteni fog. A német tömegek kitörölthetik õt, vezéreit és a nemzetiszocializmust a német élet valóságából, de a romokat és pusztulást, a vért és bitófákat nem lehet elfelejteni.

Hitler uralmát nem lehet elfelejteni. Emelkedése és bukása egyaránt jellemzõ volt és egyik legérthetlenebb, legmisztikusabb fejezete marad a történelemnek. A müncheni sör-csarnoktól, hogyan jutott a kancellári székig és hatalmas csucsponjtján, miként követelte az a tömeg fejét, amely csak röviddel ezelõtt is istenítette. A történelem gúnyos grimásszának lehet csak tekinteni Hitler uralmát és bukását.

És mégis, Hitler, ez a politikai karikatúra, ez a koncepció nélküli cirkuszi báb, uralkodott a német tömegeken. Nem úgy, hogy rákényszerítette magát rájuk. Milliók emeltek maguk fölé. Hitte nekik, szavai prófécia volt, pusztá megjelenése extázisba hozta hivat. És ma fejét követelik. Mintha itt is a „Führer” szavai elevenednének meg, aki pár évvel ezelõtt, mikor a weimari bíróság õt évi várfogságra ítélte, hõsi páthosszal így kiáltott fel: Fognak még a fejek hullani, igen uraim, a fejek hullani fognak... Röhm kapitány volt akkor Hitler egyenrangú vezértársa, Röhm, Strasser Heines és Killinger, akik együtt kiállították a vezérrel: Fognak még a fejek hullani. Ma már egyikük sem él... Fejük a porba hullott a vezér parancsára. Vélelén, hogy nem õk maradtak életbe és nem Hitler feje hullott a porba... Ez volt Hitler politikai programja. Hullani fognak a fejek. És a német nép most követeli, hogy ezt a programot rajta hajtsák keresztül. A történelmen nem lehet erõszakot elkövetni. Hitler és német nemzetiszocializmus pedig ezt kísérelték meg.

Erõszakot elkövetni a történelem erõin, a gazdasági törvényeken és a politikai áramlatokon. A tömegek elbódított lelkére építették hatalmukat. A narkotikum hatott egy darabig, de aztán következett a leszámolás.

A nemzetiszocialista párt vezérkara már nem él, Hitler lemészárolta õket és a krematorium elhamvasztotta csontjaikat. Egy marék por maradt vissza belõlük és ez a marék por jelképezi ma már az egész német hitlerizmust. De Hitler még ezt a marék

port is arra akarta felhasználni, hogy a német tömegek szemébe szórja, hogy a nemzetiszocializmus hulláján keresztül még biztosítsa maga számára az uralmat. Hitler ma már fogoly és nem kancellárja többé Németországnak.

A narkotikumot nem lehetett meghosszabbítani. Ha külsõ erõk jöttek volna és semmisítették volna meg Hitler rémuralmát, neki sem esodálkozott volna. *De Hitler önmaga mondta ki a halálos ítéletet pártja fölött, mikor lemészárolta vezéreit.*

Amíg a világ lelkiismerete kiállította feléjük, hogy hitvány sáréberék, addig még tagadni lehetett a valóságot. De most, mikor Röhmék Hitlerékrõl állították ezt, Hitlerék pedig Röhmékrõl — a kristálytisztá igazságot nem lehet leplezni. Röhmék Hitlerrõl mondták, hogy árulók és gazemberek, Hitler és Göring a többiekrõl. A belsõ igazság pedig az, hogy valamennyien azok és azok voltak. Hitler lemészárolta vezéreit, de azok biztosan életük utolsó lehetõségével még feléje kiállították Danton történelmi szavait, amelyet Robespierhez intézett: *Követni fogsz!*

A történelem grimássza beteljesedett. Hitler nem kancellárja többé Németországnak és mint hajszolt vad menekül üldözõi elõl, hogy elkerülje a ráváró biztos halált. Röhmék szelleme magukhoz hívják a vezér, még ha maroknyi por maradt is belõlük.

De Hitler bukásnak és a nemzetiszocializmus csõdjének nemcsak Németország szempontjából van történelmi jelentõsége.

A nemzetiszocializmus, mióta uralomra került Németországban és tömegbárist tudott magának teremteni, mióta elszórta Európában eszméinek bomlasztó magvait, mióta elhitette a világgal, hogy ez jeleni a nemzeti, politikai, kulturális és gazdasági megújulás elõfeltétele, mióta halálos csapást mért a zsidóságra és megfosztotta életlehetõségeitõl, azóta a kátyuba jutott Európa minden sarkában, *hódító ultra indult a horogkereszt és barna ing és nyomában tönkrement életek és elpusztult gazdasági erõk jelezték a nemzetiszocializmus mértföldköveit.* Mindenütt a fajlisztás apostolai ütöttek fel fejeiket és a zsidóság fel kellett készülnön egy új népvándorlásra.

A német hitlerizmus naponta adja ki hádjelentéseit a zsidók ellen folytatott hadjárat állásáról. Mindennap kevesebben maradtak a német gazdasági és kulturális élet vérkeringésében és másfél esztendő után örömmel jelentették a nemzetiszocializmus profétái, — hogy végre megoldották a kérdést, kiülték a zsidókat a német élet minden területérõl, elmúltak Németország fölött a katasztrófa órái. A gyõ-

zelem maradás nélkül végbement. A zsidó nem zsákmányolja többé ki a német munkást, a zsidó internálótáborokban tanulja meg a german bersületet. Német lány nem köt többé házasságot a hitvány számítákkal és, ha igen úgy lekolnia kell... A német nemzetiszocializmus győzelmet aratott a zsidók fölött... A német nép jövője biztosítva volt.

És a nemzetiszocialista hadijelentés hírére már már örömmel kiáltottak fel Európa összes fajtisza antiszemita. Igen követni fogják német festvéreik példáját.

A katasztrófa ebben a pillanatban zuhan Németországra, illetve a nemzetiszocialista pártokra. A „győzelem” pillanatában dicstelen véget ért a horogkereszt. Felpattant a genyes kelevény, szétfeszítette szorító burkát és ki ömlött fertőző tartalma a német földre... Ez volt a nemzetiszocialista megújulás!

A német példa nem marad izolálva, mert a világ népei, akár akarnak, akár nem, tudomást kell szerezzenek róla. A történelem tanulságai mellett nem lehet némán és bekötött szemekkel elhaladni.

Hitler meztelenre vetkőztette a világ előtt a fasizmust, meztelenre vetkőztette a fajtiszasággal ágáló antiszemita demagógokat, meztelenre vetkőztette általában az egész antiszemitizmust, amely a zsidók kiirtásában látja a csődbejutott európai kultúra és gazdaság megoldását.

Hitler, amellyel, hogy örök szégyene marad századunk fejlődésének, ezekkel a leleplezésekkel rendkívül nagy szolgálatokat tett az emberiségnek. Mert Röhm, Heines, Killinger és a többiek fejével porba hullott mindazon antiszemita vezérek feje is, akik azonosították magukat eddig velük, akik „próféta” szavaikra hivatkoztak, ha pogromra készültek a zsidók ellen. Mert, ha Hitler nem is követte még ki végzet alvezéreit a pusztulásba, Hitler erkölcsileg hullá már, csak fizikai váza van még életben. És erkölcsileg hullák lettek mindazok is, akik a magyar rónaktól kezdve, Erdély bércein keresztül, végig Európán és a tengeren túl — Hitlerre esküdtek és akik a horogkereszt, a nemzetiszocializmus, az antiszemitizmus nevében halálos csapást készültek mérni a zsidóságra és az emberiségre.

A német zsidóság helyzete Hitler bukása után.

Berlin. Tul azon a korszakos jelentőségen, melyet Hitler és a nemzetiszocializmus bukása jelentenek — élesen valódik fel a kérdés, hogy mit jelentenek az új változások a német zsidóság szempontjából. Kétségtelen tény, hogy a nemzetiszocializmus, amely mindenekelőtt az antiszemitizmusra alapította politikai vezérlőnáját, bukásával politikai koncepcióját és tézisét, tehát az antiszemitizmust is magával rántotta.

A német zsidóság feszült izgalommal nézett az események elébe. Sokan páni félelem közepette menekültek Németországból és hagyták ott a polgárháborúk állandó színhelyét. Jellemző azonban, hogy ezúttal a menekültek között nemcsak zsidók, hanem elsősorban nemzetiszocialisták voltak tömegesen.

Németországban jelenleg a helyzet még teljesen bizonytalan és kaotikus. Csak annyi bizonyos, hogy már nem Hitler az ur és teljesen ki van szolgáltatva a Reichswehr akaratának. Bizonyos azonban az is, hogy a német sajtóban a forradalmi események óta enyhült az antiszemita hang, sőt a kormány felhívatalosa olyan dolgokkal kérkedik, amikért pár nappal ezelőtt talán még internálótábor járt volna. — Így a berlini „Nachtausgabe” arról ír, hogy Hitler milyen konciliánsan viselkedett a téli segélyakció során a zsidó munkanélküliekkel. Pontos (?) számadatokkal igazolja, hogy több, mint 11.287 berlini zsidó munkanélkülit támogattak a tél folyamán. Ez a hang, még ha nem is fedi a valóságot, már azt igazolja, hogy elkövetkezett a revízió a zsidókérdésben és igyekezzenek megnyerni a német zsidóság szimpátiáját.

Tulzott optimizmusra ok még nincs. De kétségtelen, hogy a legnagyobb megpróbáltatások órái már elmúltak a német zsidóság fölött.

Tátralomnic!

SCHREIBER PENZIÓ

Orth., kóser, elsőrendű konyha és kiszolgálás. Mérsékelt árak. Felnőtt leányok kíséret nélkül is felvételnek. Egész éven át nyitva.

Schreiber Mór bérlő, Tatranska Lomnica, Bugsch-villa.

Magas Tatra!

Mi van Careiben? Mi van Satumaren? Mi van Oradean?

— Szomorú helyzetjelentés a Teitelbaum-frontról —

Mi vagyunk az erdélyi zsidóság nagy és történelmi harcának *Höfer-jelentései*. Mi vagyunk azok, akik ébren vigyázunk arra, hogy ebben a harcban a ferditések, az álhitek és tendenciózus beállítások kellő értékre szállíttassanak le. Történelmi harc ez, amelyet az erdélyi kultur-orthodoxia folytat a mindent legázoló „fenről” jövő „gőzhengerrel” szemben. Az a gőzhenger, amelynek átütő ereje nem számában, nem intelligenciájában és főképpen nem erkölcsi erejében és igazságában van; hanem mindenre való tekintetnélküliségében, az a csoport, amely erőszakkal ráült az erdélyi zsidó közéletre, kihasználva azt a lelki beállítottságot, amely nem engedi, hogy minden európai tempó, modor és jónevelés félretételével csakis a célt nézze. A célt, amely nem a Tóra megmentése. Ez csak a mindent befödő cégér. Mert a Torát nem bántja senki. Nem bántja például a szaploncai főrabbi, akit megválasztottak Careiben. De ők úgy állítják be, ha az „üzletük” azt kívánja, hogy a valást védik. Pedig csak a husos fazekat, amelyért mindent megtesznek. Megteszik azt, hogy soronkívül összehívják Valea-lui-Mihal ba a rabikat, megteszik azt, hogy Clujra összehívják a Központi Iroda választmányát, megteszik azt, hogy Bucurestibe állandó stafétákat küldenek és a minisztérium illetékesének egész napi elfoglaltságot adnak a különféle hitközségi ügyekben, természetesen olyan szellemben, ahogy az az ő üzleti elgondolásaiknak legjobban megfelel. Ha valamit akarnak, akkor idegeik, amelyek köléből vannak, újból működésbe lépnek és mind a megfeszítéssel azon mesterkednek, hogy keresztülvigyék azt, amit a satumarei Teitelbaum-házi főhadiszállásán kigondolnak.

A harc áll, a lehangolás művelete folyik tovább és a kultur-orthodoxia főrabbi és világi reprezentánsai már elfáradtak. Lassankint feladják a harcot, nem azért, mert talán gyengéek volnának, nem azért, mert talán az igazság nem az ő oldalukon állana, nem azért, mintha nem ez volna az irányvonal, amelyen haladni kell, hanem, mert nem bírják az erőszaknak, a tulkapásoknak, a törvények csürés csavarásának azt a gigantikus méretét, amelyet ők reprezentálnak. Ők; Teitelbaumék, a maguk udvarkarával, a maguk csatlósáival és uszályhordozóival.

Lapunk a levelek sokaságát kapta az elmúlt napokban, amelyek Careiből, Satumare-ról és az ország többi részéből érkeztek hozzánk, amelyben örömmel ismerik el, hogy mi vagyunk az egyetlen fórum, amely még szót emel az igazságtalanságok és tulkapások ellen. Nekünk ez azonban csak lélelismerés. A teljes győzelem az volna, ha sikerülne visszaszorítani saját medrében az azon tulcsapó teitelbaumizmust, amely sorra felborítja az összes hitközségek belbékéjét.

Satumare főnkrement, mert a főrabbi ur el akarta foglalni a stallumot. Még annak árán is, hogy sokszor ellene szavaztak, sokszor ellene nyilatkozott meg a közhangulat.

Satumarén egyébként a harcok egyre jobban kiéleződnek és ha az erőszakosságot nem váltja egy jobb érzés fel, úgy az orth. hitközségben nagyon rövid időn belül bekövetkezik a szakadás, amellyel különben legutóbb a satumarei orth. hitközség előljárásági ülése is foglalkozott.

Carei megszabadult Teitelbaum főrabbitól. Erre azt a főrabbit akarták megválasztani, akit legjobbnak látnak. S jellemző, hogy dacára annak, hogy a hitközségi tagok zöme még ma is áskénáz, nem is gondoltak arra, hogy valami derék áskénáz főrabbit válasszanak, hanem egy cha zsidikusat. De ez sem jó, mert nem tartozik

a klikkhez, sőt „konkurenciát” jelent. Már pedig, aki nincs mellettünk, az ellenünk van. És megindult a harc, amelynek legujabb fázisa, hogy a minisztérium, hála olyan önzellen zsidóknak, mint Dr. Keller Sámuel simleul silvaniei ügyvéd, aki direkt ebből a célból utazott Bukarestbe, sikerült felvilágosítani az illetékeseket, hogy a zsidóság ügyébe való beavatkozás csak úgy helyes, ha a közakarafol szankcionálja. Közakarafol pedig a most megválasztott főrabbi mellett nyilatkozott meg és sikerült is elintézni, hogy a miniszter nem hagyta jóvá az Iroda, illetőleg Teitelbaum főrabbi által önkényesen kinevezett ideiglenes bizottság működési körét, hanem megerősítette a főrabbit állásában, 3 évre pedig megerősítette a mai hitközség vezetőségét és csak azt a saktert ismeri el legálisan, amelyet a szaploncai főrabbi kinevez.

Ugyanebbe a vonalvezetésbe tartozik az is, ami Oradean történeke az ortodox hitközségben Ullmanék sem egyebek, mint ennek az irányzatnak nyujatra előretolt őrszei. Ők is azt teszik, amit a Nagy Rabbi akar, aki mindenben tanácsot ad nekik. Ők a kultur-orthodoxia legnagyobb árulóit, mert ők más mentalitáshoz vannak szokva, ők tudják, hogy micsoda árulást követnek el az ellen az ortodoxia ellen, amely oly gyönyörűen fejlődött hatvan esztendőn át. Ők tudják, hogy Erdélyben más világ van, mint Bukovinában, a Regátban, vagy Besarabiában. Itt nem volt rebbeizmus, itt nem volt fehisizmus, itt iskolákat létesítettek, itt árvaházakat tartanak fenn, meg modern korházat, meg minden kulturintézményt, amely a vallás legrigorozusabb szellemében is megfelel; de nekik ez nem kell, ezt ők mind le akarják rombolni. Nekik csak egy rebbe kell, mert ez a mentalitásuk, ez az életelirjük, ez a — jövőjük. Már mint szerintük és csatlósáik szerint. És Ullmanék odaálltak, behódoltak csatlósoknak. Micsoda tragédia ez az egész erdélyi zsidó jövő szempontjából. Askenázok, mint a kulturzsidóság sirásói. Szomorú és megdöbbentőbb az, hogy ezek az oradeai hitközségi vezetők, a maguk uralmának, megerősítésére, most legujabban több mint 200.000 leit költöttek el, az adózók pénzéből. Olyan pénzt, amelyet gabbella és egyéb címeken sajtólnak ki a szegény adózókból és elkötenek le és ki — járó ügyvédeknek. Ebből a pénzből — és ez jellemző — 100.000 leit direkt erre célra vettek fel a Banca de Creditből. Elusztott. Mert így diktálta „életösztrónük” pedig csak azt az irányzatot hizlalták, táplálták amely őket is elfogja seperni, ha elég biztos lesz lába alatt a tataj.

Bizmatatos és végtelenül lehangoló, hogy önmagunk ássuk a sirt, amely egy gyönyörű multu zsidóságot az enyészetnek ad át. És jön utána az a tekintetnélküli irányzat, amelyet ma Teitelbaum reprezentál. S akkor nem lesz többé intézményes kulturoorthodoxia. Vége lesz mindannak, amit eddig az elmúlt évtizedek zsidó generációi építettek. Csak az lesz, ami ma van számos hitközségben. Romok romok és romok. Izléstelen rendellenesség, tekintetnélküliség, csürés csavarása, zsidó és világi törvénynek.

Mi még lapunkkal itt állunk a vártán. És szomorúan látjuk, hogy a zsidóság nagyrésze közömbös saját sorsa iránt. Nem tudja mi vár rá, nem tudja, hogy gyermekeiknek nem lesz iskolája, nem marad hitközsége, nem lesz semmi, ammi a nagyszerű művelt, vallásos kultur-orthodoxiából maradna, csak megmarad Teitelbaum Jóél, a maga fanatizált tömegével, megmarad a tekintetnélküli üzleti szellem, amely csak pénzt és kovodot harácsol.

Csak harácsol.

HETI GLOSSZÁK

Berlin - Bécs - Varsó

A történelem erői ezekben a városokban készültek fel napjainkban döntő ütközetre. Berlinben letaszították a barna örület bálványait oszlopaikról, Bécsben még kísértének a véres február emlékei és Varsóban Pieracki belügyminiszter meggyilkolása körül forroganak a politikai élet hullámai. Három birodalom folytat, élet halál harcot a politikai és gazdasági erők áramlataival, három nemzet néz egymással farkasszemet, — és a központi rugó, az eleven hajóerő mindenütt a zsidókérdés. Azaz, hogy a tömegek előtt a zsidókérdés sülét tógája mögé bujnak a politikusok a felelősség elől és azt a látszatot keltik, hogy az okok és a következmények körülölköznek mozognak, belőlük indulnak ki és ők teszik a pontot az eseményekre...

Berlinben ez a politika másfélvezteideig ült véres tort. Lemészározták a zsidók tömegeit, elűzték őket állásaikból, kisajátították vagyonukat, vendorbortot adtak kezükbe, de a tömegek helyzete nem javult. Javult? Rosszabbodott. Az éhesek végtelen sorai megnöttek, a válság vaskapcsai fojtogatóbbá váltak és az elkésereedett akaratok leszámolásra készültek. Készültek és le is számolták. A politikusokról lerántották a zsidókérdés tógáját és lelepleződtek az okok és következmények. A zsidó kérdés eltűnt, nem volt sehol, a válság és nincstelenség nem a zsidó vagyonok kisajátításában és zsidó életek pusztulásában fektűt. A tömegek most már ezt világosan látták Németországban, de látták ezt

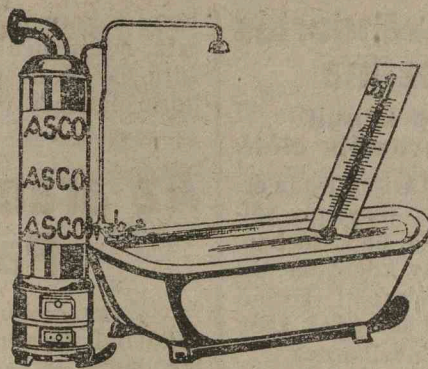
Bécsben is A keresztény-szociális „Reichpost”, amely mindig előljárt az antiszemita agitációbar, megdöbbenő éleslátással vonja le ennek a tanulságnak konzekvenciáit. Többek között így ír: „Elűzték néhány ezer zsidót? Igen, de most a lipcsei szőrmesár Párisban van és az egész nagyipar a tönk szélén áll. Elűzték néhány Nobel-díjazt? Igen, de ezek most Párisban, Konstantinápolyban és Jeruzsálemben tanítanak és súlyos károkat okoznak a mai Németországnak. Megfosztottak néhány ezer orvost és ügyvédet praxisától? Igen, de most üresen állanak Berlinben a bérpaloták és nem tudnak adót fizetni a háztulajdonosok. Bezártak néhány zsidó üzletet? Igen, de a zsidó nagyáruházak továbbra is fennállnak és érinthetetlenek, mert, ha azok is tönkre mennek, a bankokat is magukkal rántják, milliók pusztulnak el és a munkanélküliség még katasztrofálisabb lesz.”

Igy ír az antiszemita Reichpost, Borotva-éles logika és következtetés. A barnainges

Szabad

„ASKO”

gyorsmelegítő
fürdőkályha

Ára Lei 2850

5 perc alatt meleg zuhany

15 perc alatt meleg fürdő

50%-os tüzelőanyag megtakarítás

Kapható minden jobb vas-kereskedésben.

forradalom lerántotta a hályogot a szemekről. Csakhogy Bécsben csak akkor vannak reflektorok a szemekben, ha a németországi eseményekről van szó. Csak akkor, ha Berlinről kell ítéletet mondani. De ha Bécsről, ha Ausztriára kell aplikálni a német tanulságokat, akkor újra sülétség borítja el a horizontot. Mert a Reichpost édekkörébe tartozó „Nachrichte des Deutsch österreichischen Gewerbebandes” éppen a barna forradalom napjaiban zsidóellenes bojkottot hirdet. Ugyanazt mondja, amibe a Hitler rezsim oly csufosan belebukott. Hogy zsidók az okai mindennek, — és zsidók nélkül minden simán és zavartalanul folyne. A tanulság tehát Berlinre vonatkozik. Bécs urja akarja járni azt az utat, amelybe Berlin és az egész Németország belepusztult. De nemcsak Bécs, hanem

Varsó sem tudta levonni a történelem tanulságainak konzekvenciáit. Megölték Pieracki belügyminisztert és úgy látszott, hogy a lengyel kormány feleszmél végre és véget szakít az antiszemita nemzetidemokrata agitációnak. Internálótáborba zárták a felosztalt nemzetidemokrata párt vezetőit, akik orvult leltették az ország belügyminiszterét, mert nem akart kapitulálni a romboló törekvéseknek. De ma már újra szabadon járnak a huligánok és a kórházak újra zsidó sebesültekkel vannak tele.

Berlinben úgy látszik hiába mészarolták le a nemzetiszociálisták százait, hiába bukott el a „szépen induló” barna örület, amely megmámorosította fél Európát, Bécsben és Varsóban továbbra is a zsidókérdés tógáját öltik fel a politikusok. A zsidókérdéssel operálnak újra, amelybe belebukott Hitler és az egész nemzetiszociálisták, de nem kerülheti el sorsát Bécs és Varsó sem, ha ezen az úton járnak és vakon haladnak el a történelem tanításai mellett...

Halló, halló rádió Budapest

Hitler pozíciója megszilárdult! — ezt hirdette napokon át a pesti rádió. Amikor az egész világ rémülettel látta és hallotta a né-

met borzalmakat, amikor a világ katolikus közvéleménye undorral hallotta, hogy milyen kloaka nyílt meg Hitler országában, amikor mindenütt csak azt látták, hogy brigantik ülnek egy nagy nép nyakán, akkor a pesti rádió ebből nem látott és nem hallott semmit. Hallgatott. De ha mondott is valamit: az burkolt elismerése volt a hitleri barbarizmusnak. — Hitler helyzete szilárd Csak éppen azt nem tette hozzá, hogy: hála Istennek. Illetőleg hála Votánnak. Aki megsegítette ezt a fenevadot, hogy uralkodjék vérszomjas Néroként egy hetvenmillió négy nyakán. Nérok helyzete szilárd — mondotta a pesti rádió. Még csak a tényállást sem regisztrálta. Csak stereotip rövidséggel ismételtette, hogy Hitler helyzete szilárd.

Hát mit is szólnak ehez? Mi különben sem szeretjük azt az émylítő affektáltságot, amely annyira jellemzi a pesti bemondásokat. De akinek van hozzá idege és kedve — vegye be! De ezt már a ok sem tudják bevinni, akik eleddig, bizonyos tisztelettel visseltettek az éterben elterjedő magyar szóiránt. Ezt a dörgölődést egy letűnő rémkorszak reprezentánsához. Tudjuk, hogy nem a pesti rádió politikája fogja eldönteni azt, hogy Hitler marad-e uralkon és meddig. Ebben nagyobb erők játszanak közre és mi érezzük, csalhatatlan ösztönünkkel, hogy nem kell sokáig várni, eme Nérok-Hámán-Torquada keveréknek végső elpusztulására. De addig is, kedves és tisztelt pesti rádió, ne tessék a hallgatókat maszlagolni. Mi nem kívánunk anti-hitlerista agitációt, mert a „politika” nem lehet egy rádió hivatása. De az igazság agyonhallgatása is — politikum. Így se tessék politizálni. Csak mindig a meztelen igazságot elmondani. Csak a való történeteket regisztrálni. Mert a német események olyan rémségeket foglalnak magukba, hogy ha csak az igazat mondja be a rádió — az is unlig elég. Elég — és mi szívesen, tiszta örömmel hallgatnánk.

Paál Jób eredeti riportja:

A világ ura

— és az ő zsidó barátai.

Széles ablakai vannak a szobának, amelynek közepén keleti szőnyeggel letakart asztalon papírosra velem ezeket a sorokat. Az ablakok fölött aranyos rudakon finom brüsszeli csipke szárnya libeg. Metszett üvege van a velenai tükörnek, amely a secretair mellett, selyem tapéta előtt csillog. Ófelségének, Nagybritannia királyának és India császárá-főhadsegéde lakott egykoron ebben a szobában. Abban az időben amikor VII. Eduard, — itt úgy hívták őt: der Herzog von Lankaster — kurára Marienbadba járt. Hét nyáron keresztül lakott a „Hotel Weimar” apartamentjében. Ebben a finom szállodában frissen él még az emléke. Sokat mesélnek róla. Mindabból, amit nekem elmondtak, összekötöttem egy csokorra valót.

Marienbad, 1934 július elején.

(Copyright by „Népünk” and Jób Paál. Utányomás tilos.)

A kollonadon, amely a Kreuzbrunnetól a Rudolfsquelleig vezet, már hajnalban élénk az élet. Beteg emberek, akik gyógyulni jöttek el ide, sétálnak színes poharakkal a kezükben.

A kollonad első vendégei: lengyel zsidók... Hosszu kaftánban, keserű mosollyal ábrándos szemük beszélő világa a távolban vész el...

Reggel ötör már megjelennek itt. Nyest-prémes kalpagot viselnek a tudós rabbinusok Belzből, Szadagórából és Munkácsról. Híveik apró sámit cipelnek utánuk, hogy legyen mire leülni a rebbegek táuközben elfárad.

... Hét esztendőn keresztül itt sétált köztük VII. Eduard is, a világ ura...

És a kaftános lengyel zsidók, Galiciából és végtelen Szibériáig elnyúló cári birodalomból, alázatos tisztelettel köszöntötték őt minden reggel. Legendák éltek róla ebben a világban. Mindenki tudott valamit a Hotel Weimar előkelő vendégéről, aki barátságos fejbólintással köszöntöte meg a nagy rabbi meleg üdvözlését.

Tudták jól, hogyha Oroszországban kissé is megenyhült a festvéreik sorsa, azt Eduardnak köszönhetik és az ő zsidó barátainak.

Akik hét esztendőn tízen négy hónapjában a marienbadi Hotel Weimarból intézték a világ sorsát.

Mert: VII. Eduardnak sok zsidó barátja volt. És zsidók voltak a legjobb barátai is.

Liberalizmusát az anyjától, Viktória királynőtől örökölte. Hiszen Disraeli Benjámin, a későbbi Lord Beaconsfield a király legbizalmasabb környezetéhez tartozott. Eduard, még mint welszi herceg gyakran volt vendége Hirsch bárónak, bizalmas környezetéhez tartoztak a londoni Rotschildok, Alfred Beit és zsidó barátainak köszönhetle azt is — amint

ezt maga több ízben említette, — hogy adós ságok nélkül foglaltatta el anyja örökségét: az angol trónt...

Legintimebb barátja Sir Ernest Cassel volt.

Naponta feltűnt érdekes alakja a király asztalánál.

A dolgozószobában éppen úgy, mint a dinnénél, luncsnél, vagy ebéd után a briddgeparlinal. Meghitt barátság fűzte össze a világ urát és a „pénz fejedelmét”, — ahogyan Sir Casselt az egész világ nevezte. Csöndes, meghitt sétákon ott haladt a király balján a marienbadi erők keskeny sétányain. Az egykori kölni praktikáns tanácsa nélkül VII. Eduard nem tett semmit élete utolsó tíz esztendejében.

És ezek a tanácsok mindenkor beváltak...

Azt mesélték a kollonadon, hajnali ötör, amikor a kaftános, szomorú emberek serege ott megjelent, hogy: Oroszország addig nem kap angol kölcsönt, amíg nem javít a zsidók sorsán. Még az özvegy cárné, Maria Becdovna sem tudott ezen változtatni. Sir Ernest meggyőző érvei erősebbek voltak.

Amikor 1910 május hatodikán Eduard örök álmra hunyta le szemét, ott állott halálos ágyánál meghitt barátja: Ernest Cassel. Egyiptomban érte őt a sürgöny, hogy a király halálos beteg. Külön hajóval sietett Londonba: pár órával később már kifizették a gyászlobogót a brit királyság minden országában.

Tömeges zsidó bevándorlás előtt áll Palesztina

Megnyitják az ország kapuit a kézművesek és hozzátartozóik előtt.

Jeruzsálem. — A Zsidó Távirati Iroda értesítése szerint a közeljövőben lényeges változások várhatók a palesztinai bevándorlásban. Értesülések vannak arról, hogy könnyítéseket fognak alkalmazni azon bevándorolni kívánó iparosok részére, akik 250 font készpénz, vagy hasonló értékű szerszámnal rendelkeznek.

Eddig nagyon gyéren alkalmazták ezt az engedélyt, mert statisztikák szerint 1929-ben összesen 4 ellijázó volt, akik mint iparosok 250 fonttal jöttek az országba. 1930-ban tizenketten, 1931-ben négyen és 1932-ben huszonegyen jöttek be, mint iparos kistőkésék.

Az Executivé már hosszú ideje folytat tárgyalásokat a palesztinai kormánnyal a kézműves-állija megkönnyítése érdekében. A fő-kormányzó annakidején ígéretet tett arra, hogy ezt a rendelkezést, amely eddig nagyon ritkán nyert alkalmazást, liberálisabban fogja kezelni.

A kormány most végül beleegyezését adta többszáz cserifikát megosztására azon kézművesek részére, akik a 250 fonttal rendelkeznek. Ezeket a cserifikátokat a különböző államok angol követségeihez küldik, nagyrészt Német- és Lengyelországba. A konzulok a kézműves cserifikátokat azonnal széjjel osztják és ha a most kiutalt cserifikátmennyiség nem bizonyulna elegendőnek, gondoskodni fognak megfelelő kiegészítésről.

A Jewish Agency kivándorlási ügyosztályának nagy gondot okozott eddig az is, hogy nem állott bevándorlási lehetőség a Palesztinában élő chalucok és munkások Galuthban lakó menyasszonyai részére. Most, hogy a palesztinai kormány bevándorlási osztályánál mélyreható személyi és elvi változások következtek be, a J. A. tárgyalásokat kezdett ennek a kérdésnek a megoldására a palesztinai kormánnyal. A Jewish Agency benyújtotta a kormánynak azt a néhány ezer kérvényt, amellyel a bevándorolt és már állampolgársággal is bíró munkások az executivét elárasztották. A kormány mellányolta az executivé kérését és nagyszámú cserifikátot adott erre a célra a Jewish Agencynek. A kormány azonban a Jewish Agency figyelmébe ajánlotta, hogy a rendszert csak akkor hajlandó állandósítani, ha beigazolást nyer, hogy a bevándorolt lányok valóban menyasszonyai a cserifikátért kérvényező chalucoknak.

Még ennél is nagyobb jelentőségű, hogy a palesztinai kormány cserifikátot ad mindenkinek, akinek hozzátartozói Palesztinában élnek, vagy aki bizonyítani tudja, hogy Palesztinában biztos elhelyezkedése van. Tekintve,

hogy a kormány előtt most 9000 kérvény fekszik, melyekben a hozzátartozók bevándorlását sürgetik, ez az intézkedés nagyszámú bevándorló azonnali beutazását teszi lehetővé.

Az arab munka előtti Palesztinát

Jeruzsálem. A Hisztadruth által rendezett sajtókonferencián a vezetőség hivatalos jelentést adott ki az arab zsidó munkások foglalkoztatásának arányairól — a zsidó ültvényeken. E szerint 70.000 dunamnyi zsidó földbirtokon kizárólag csak arab munkásokat foglalkoztatnak. További 40.000 dunám zsidó földterületen arab és zsidó munkások vegyesen dolgoznak, itt azonban a zsidó munkások száma nem haladja meg az 1000-et. Mindössze 40.000 dunamnyi zsidó birtokon foglalkoztatnak kizárólag zsidó munkásokat. Az arab munka azonban nemcsak a mezőgazdaságot, hanem a városi foglalkozásokat is uralja. Így Telavivban egyedül több, mint 1500 arab munkás van az építkezési iparban foglalkoztatva. Haifába 500 arab munkás dolgozik zsidó üzemekben. Jeruzsálemben a zsidók építkezéseinek több, mint 1000 arab munkás dolgozik. Petach Tikvában 2000 arab dolgozik, akiknek száma a narancsszezon alkalmával 3.500-at is eléri. A kormány által végzetett közmunkáknál, amely csak a zsidó adófizetők járulékaiból válik lehetővé, ugyancsak kizárólag arabok vannak foglalkoztatva. A zsidó munkások száma a közmunkáknál nem éri el a 30-at sem. A szíriai sajtó jelentése szerint szíriai arabok Palesztinába való vándorlása mind nagyobb méretekkel ölt. Jelenleg több, mint 3000 szíriai munkás dolgozik Palesztinában. Másoldalról azonban a szíriai arabok bojkottot folytatnak a palesztinai zsidó termékek ellen. — Egy zsidó utazót, aki Damaszkusban palesztinai cégek képviseletében járt az arab kereskedőknél, az arabok halálosan összevertek, majd mintakollekcióját a nyilt uccán elégették.

Ezeket az adatokat a Hisztadruth munkásszervezet bocsájtolta a sajtó rendelkezésére. Éppen az a szervezet, amely a zsidó vállalkozások terhére az arab munkásokkal való testvéri együttműködést hirdeti. — A fenti adatok azonban a napnál világosabban megmutatják, hogy hová vezetett ez a politika és az arab „testvérek” hogyan reagálnak a Hisztadruth „békepolitikájára”. Bojkottot vezetnek a zsidó termékek ellen és agyonverik a zsidó cég utazóját. Közben azonban elfoglalják az összes ipari és mezőgazdasági munkahelyeket a zsidó dolgozók elől.

Herzl Tivadar halálának évfordulója

A világ minden részén gyászünnepeket tartott a zsidóság a napokban. Gyászolta a modern idők legnagyobb zsidó előrelátójának halálának évfordulóját. Legtöbbször évszázadok kellene ahhoz, hogy egy nagy ember látói ereje, próféciája beteljesedjék. Csak kései utókorok és az események, szokták igazolni hogy akadtak emberek, akikben isteni szikra gyullad ki, hogy általa meglássák eljövendő idők méhében szunnyadó történéseket.

Ki a bölcs? Aki előre látja, mi következik — mondják bölcsseink. Hát van-e valaki széles-e világon, aki ne ismerné be, ha politikai beállítottsága olyan, akkor lehajlott fővel, ha egyelvet való, akkor büszkséggel: hogy Herzl Tivadar, a bécsi újságíró, próféta volt. Próféta volt, a szó ak legigazabb és leáttékinthetőbb értelmében. És ezt nem a kései utókor, hanem az első emberöltő után vallhatjuk és hirdethetjük. A liberális korszak legvirágzóbb korszakában, amikor szellő sem mozgatta a faleveleket, érezte, mint érzékeny szeizmográf, hogy — jön a vihar. Jön a szélvész, amely elviszi a lát-szat-eredmények minden rózsaszínes délibábját és elkövetkezik a sötét korszak, amikor soha nem álmodott zsidó-szenvedések jelzik mértföldkövét az évezredes zsidó vándorlás egy lezárt korszakának. És Herzl előre érezte ezt. Ennek a „jég” korszaknak prófétája, előre megérzdeje volt és hirdette a Zsidó Ország elkerülhetetlen szükségességét. 30 év nem idő. És mégis! A Herzl nagyságának felmérése szempontjából egy évezredet jelent. Mi lett volna, ha a világ zsidóságot ez a remény nem táplálta volna a megpróbáltatások nehéz óráiban?

Gyászolja az egész világ a nagy Vezért, aki világító fároszként megmutatta az utat, amely a boldogabb zsidó jövő felé visz.

Harminc esztendeje, hogy meghalt. És ez az évforduló mementó arra, hogy művét tovább kell folytatni, amíg büszkén nem hirdeti a felépült új zsidó ország Herzl halhatatlan nagyságát.

Étterem ארטה כשר

BUZIAS fürdő, az üdülő vendégek részére, a higiénia minden követelményének megfelelő, a legnagyobb komforttal berendezve, pontos kiszolgálással és olcsó árakkal. Megnyitlt május hó 15-én. Szíves pártfogást kér az igen tisztelt fürdőző vendégek részéről

KLEIN és WEISZ

Külön dietikus konyha. Buzias, Str. Postei 9.

És hiába kérte az orvos a királyt: kimélje magát, a felség ragaszkodott hozzá, hogy legjobb barátját még egyszer láthassa . . .

Hetedik Eduard valamennyi levelét itt, Marienbadban égette el a „pénz fejedelmé” és itt határozta el magát arra is, hogy VII. Eduard emlékére és nevére kétszáz ezer fontos alapítványt tesz, ez ma is fennáll és hatalmas alapítvány kamatai ma is ezer és ezer szenvedő kinján enyhítenek.

A magánéletben kedves, közvetlen, modorában lekötözött volt az angolok királya mindenkiel szemben.

Meséli nekem *Hammerschmied* Tivadar, a Hotel Weimar tulajdonosa, hogy egyszer megállott a szálloda előtt ez a magyar származású bécsi kereskedő, aki magát is, üzletét is „*Paprika Schlesingernek*” nevezte el. Dicsőséges fogattal, amibe két tüzes lovat fogtak. Paprika Schlesinger fura öltözékben volt: sárga cipőt viselt, ezen ugyancsak rikító sárga gamásit, sárga bőrsapkát, ugyanilyen ruhát. Amikor leugrott a kocsirol, az angolok királya éppen a szálló foyerjében volt. Schlesinger ur minden tekintet nélkül hozzálépett és a maga kómikus taglejtéseivel egy hamisítatlan tiroli „schunplattentant”-ot járt el. Utána azt mondta a királynak: „Felség, végtelenül lekötözte, ha helyet foglalna a kocsimban!” És mindenki legnagyobb csodálkozására VII.

Eduard, a világ ura beült a „Paprika Schlesinger” fogatjába és vele együtt kocsizott végig a marienbadi korzón . . .

Abbas Hilmi, az egyiptomi khedive mesélte el baráti körben, hogy egy londoni versenyen megfigyelte amikor a király egyik zsidó intímusa odanyult VII. Eduard zsebéhez és valamit betett oda. Később nevetve mondta a király: „Milyen szerencsém, hogy ilyen barátaim vannak. Különben sohase n jutnék a legjobb havannához . . .”

A Friedrich Wilhelmsruhen szeretett sétálni.

Történt itt egyszer, hogy találkozott egy béna verklissel. Szegény rokkant ott állt az országút mellett és ócska kintornáját nyaggatta. A király szóba elegyedett vele. Alaposan kikérdezte: hol szerezte azokat a kifintetéseket, amelyek a mellét díszítik. A Kaiser Wilhelmsruhe elesett vétéranja minden kérdésre alázatosan megfelelt, a király gazdagon megajándékozta őt. Sétáján aztán eszébe jutott, hogy a koldusnak ezüst vitézségi érme is van és ennek történetét nem meséltette el magának. Visszafordult, de a verklis már nem volt a placcján. Elrendelte, hogy kerítsék elő. Az öreg Krausz Samunak hívták és a közeli Sandauban lakott. A király kocsiján hozták el a Hotel Weimarba, ahol elmondotta, hogy 1866-ban Nachodnál kézi tusában szurták ke-

resztül a karját és lötték el a lábát. Ott kapta az ezüst vitézségi érmet. . .

. . . És Krausz Samu, a nachodi hős etől a naptól kezdve az előkelő Hotel Weimar előtt játszott minden reggelen a verkljén.

Hét esztendőn keresztül VII. Eduard volt a mecénása . . .

A Brock House Londonban, a Moulton Paddocks Newmarketon — mindkettő Sir Ernest Cassel birtokához tartozott — gyakran látták vendégül Anglia királyát. Akárcsak Alfred Beit palotái. Ezekről a barátairól így nyilatkozott egyszer:

— Nincsen a világon olyan zseb, amibe ők elsüllyednének . . . Ezért becsülöm nagyra a barátaimat!

Ismerie az utat, amelyet Ernest Cassel megtett Kölnből, a Bischofsheimék londoni bankházán keresztül, a marienbadi kollonadig. Tudta, hogy barátjának ifjúsága küzdelemmel volt tele. Tudta azt is, hogy: a becsületességéhez nem fér kétség. És rajta keresztül még jobban megszerette a zsidókat . . .

Rászolgált arra a tiszteletre, amivel minden reggelen köszöntötték őt a Kreuzbrunnentól a Rudolfsquelleig Galicia és Oroszország szomorú nézésű, ábrándos szemű zsidói . . .

. . . Ez volt harmadik legendája az Egerland égbenyuló csodálatos hegyeinek . . .

HIREK

"Nepünk" cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5694

Péntek: Aw 1, július 13.

Szombat: Aw 2, július 14.

Heli szidra: מסות מסע

Heli háftóra: שמעי דבר ה

Rosch Chodes: מן Pénteken, július 13-án

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.05

gyertyagyújtás 8.10

Istentisztelet kezdete 8.15

Szombat befejezése 9.15

Perek 2. פרק ב'

Chaim Nachman Bialik halála

Bialik, a zsidóság legnagyobb nemzeti költője meghalt. A spanyol zsidó költészet virágzása óta a legnagyobb. Nem csak költő volt, hanem szellemi vezére a zsidó reneszánsz mozgalomnak. Művei megjelentek a világ valamennyi kultúrnyelvén. Ez a nagy, halhatatlan költő tehetségének szült De nekünk, a mai kor zsidó gyermekeinek, a sok tévelygés, küzdelem és fájdalmasan szürke hétköznapok között, jelentette az igazi próféta-zsidóság reinkarnációját, szellemi gazdagságát, szellemi fölénységét és az újjáébredt zsidó nemzeti szellem énekes madarát.

Bialik meghalt. Hirtelen és váratlanul borította gyászba a világ zsidóságát. Egy sok-sok megpróbáltatás után átmenő generáció szellemi vezére volt ő. Az ő ihletett nagy lelke vitte előre az újjáépítés felé a zsidó ifjúság tizeit. Nevével ajukon és dalaival, költeményeinek átütőerejű szépségével gyuladt ki a hevület és pír a zsidó leányok és fiúk arcúlatán, amikor a zsidó nép reneszánszáról szavaltak és az Újhon rögtől várják az anteuszi megújulást.

Bialik meghalt. És ha nem koptatták volna frázissá, akkor nála elmondhatnánk, hogy földi porhüvelyé elávozhatott körünkől, de hatása örök időkhig itt fog mutatkozni köztünk. Elete, hivatása tökéletes egészet alkotott. Ebbeli hivatását maradéktalanul teljesítette. Ami predesztinációja volt, amire az égi hivatás kijelöltte, azt ezerszázalékosan teljesítette. Azért kellett volna még nekünk. Kellett volna bölcs szava, intelme, higgadt megfontoltsága. Hiszen csak egyet említünk. Nem is oly régen nyíltan pálcát tört emellett, hogy a zsidó nép ősi földjén meg kell őrizni a tradíciókat. Pedig tudta, hogy az ő rajongásig szerető ifjúság körében ez nem a legnagyobb tetszéssel fog találkozni. Nem, neki nem kellett efemer értékű szimpátiák. Az ő beállítottsága az örökkévalóságra volt irányítva. És ez parancsolta neki, hogy messzire nézzen a jövőbe, ahol nem az átkos napi politikum alapján ítélik meg egy-egy ember hatását, munkáját és működését, hanem a távlatok perspektívális beállítottságában. És ennek nevében dicsért, ha kellett, és ostromozott, ha annak szükségét látta.

Bialik meghalt. Bialik, aki zászló volt és jelszó. Bialik hagyott itt bennünket, új zsidóságunk legnagyobb szelleme. Az új héber költészet megteremtője és az ősi nyelv egyik legnagyobb regenerátora. Bialik az utóbbi évszázadok legnagyobb héber költője volt. Nagy lett volna, maradandó és örökérvű, ha bármely nyelven írta volna meg örökség dalait. De így, hogy egy elalélt nyelvet ébresztett fel almából, így, hogy lángoló szavaival egy népet rázott fel táspedó almából: helye a zsidó nép Pantheonjában van, ott a legnagyobbak között, az első helyen.

Chaim Nachman Bialik meghalt és mi megszagattott ruhában, gyászoljuk és siratjuk. Hullatjuk könyveinket, mert nagy volt és közülnünk való, azok közül, akik sirva, vágyódva, fájdalommal és szeretettel haladunk utána az uton, ahol ő a világító farsz, akinek lángneve, mint mene-takél jelzi nekünk a végcél: az újjáébredt zsidó népet, az újjáépült zsidó országot.

Egyszer fordul elő évszázadokban, hogy egy népnek ilyen géniusza támad. Arra teremődött, hogy népének vigasztalója és boldogítója legyen. A zsidó népnek szerencséje volt, hogy viharos korok napjaiban egy ilyen csillag ragyogott népi-égén, hogy alkosson és hasson.

A csillag kihunyott, de csillogása még évezredekig fog virrasztani felettünk.

Bialik 1873-ban Radiban (Volhynia) született. Apja már kora gyermekéveiben meghalt és emiatt nagy nyomorba kerültek. Nagyatyja házában nőtt fel, ahol megismerkedik a vallásos élet tanításaival és elmélyül a talmad-tanulásban. 13 éves korában már a Haskala mozgalom ideológiája kerítette hatalmába. Irodalmi munkássága 1891-ben kezdődik, míg 1897-ben már nyilvánosságra hozza első költeményeit. 1915-ben éri el költészetének csúcspontját, akkor már az egész világon ismert neve van. Az orosz forradalom után Berlinbe költözik, majd 1924-ben Palesztinába megy és Tel Avivban telepszik meg véglegesen. Az egész világ zsidósága az elmúlt évben ünnepelte a költő 60 éves születésnapját. Bécsben operáción esett keresztül. A szíve nem bírta ki a műtét izgalmait és július 4-én, Tamusz 21-én, egy nappal Herzl halálának évfordulója előtt 61 éves korában meghalt.

— A tragikus végű zsidó Pallenberg tetemét szombaton hamvasztották el a bécsi krematoriumban. Bécs. — Pallenberg, korunk egyik legnagyobb drámai művésze tragikus repülőszerencsétlensége az egész világon, ahol nevét ismerték, osztatlan részvételt keltett. Annál nagyobb megütközést keltett özvegyének Massary asszonynak eljárása, aki férje tetemét nem a zsidó rítus szerint temette el, hanem holttestét a bécsi krematoriumban szombaton elhamvasztatta. A karlsbadi zsidó hitközség mindjárt a szerencsétlenség után tudomására hozta a hozzátartozóknak, hogy a zsidó temetőben egy diszjrhelyet ajánldékoz Pallenberg földi maradványai számára. Massary asszony, azonban úgy intézkedett, hogy a temetésnek Bécsben kell megtörténnie. A bécsi hitközség is kész lett volna diszjrhelyet Pallenberg számára felajánlani, azonban felesége, aki nem tagja a zsidó hitközségnek, másként intézkedett. Férje tetemét a krematoriumba szállította és szombaton történt meg intézkedése szerint — az elhamvasztás. Igaz ugyan, hogy Massary asszonynak, aki még fiatal éveiben kikeresztelkedett — semmi vonatkozás nem volt a zsidósággal, de Pallenberg az utóbbi időben a zsidó nemzeti mozgalomhoz egészen közel állott és Palesztinába szándékozott letelepedni. Felesége nyilván ismerte férje szándékait, azért Pallenberg barátai és ismerősei provokációnak tekintik eljárását az elhunyt érzelmeivel szemben.

— Pieracki meggyilkolásával továbbra is a zsidókat vádolják. Varsó. — Rövid szélcsend után a lengyelországi zsidóság helyzete újra válságosra forpult. Ma már nyilvánvaló, hogy a hatóságok Pieracki meggyilkolása ügyében többé nem az antiszemita nemzeti demokraták ellen vezetik a nyomozást. Az antiszemita sajtó továbbra is fenntartja a zsidók elleni vádjait. Az elmúlt napokban 150 nemzeti demokratát, akit a belügyminiszter meggyilkolása után őrizetbe vettek, szabadlábra helyeztek. Azokai a lapokat, amelyek megírták, hogy Eugen Skyba személyében a rendőrség letartóztatta Pieracki gyilkosát, elkobozták. Az uniformizált antiszemita nemzeti demokraták újra megjelentek Varsó utcáin és megkezdték a zsidó polgárok bánalmazását. A zsidó lakosság páni félelem között él, mert attól tartanak, hogy új antiszemita hullám következik hatóságai asszisztenciával. A rendőrség tömeges letartóztatásokat fogantatott a két zsidó munkásszervezet tagjai között. Egyedül Varsóban több mint 100 letartóztatás történt. — A lengyel lapok jelentése szerint a zsidó munkásokat államellenes szervezkedés miatt vették őrizetbe. Legtöbbjüket már internáló táborokba szállították.

— 350.000 leit küldött a Herskovits család New-Yorkból az oradeai zsidó-kórháznak. Az oradeai zsidóság tudja ezt, mert nemcsak fekete márványtábla hirdeti a Herskovits család grandiózus jószívűségét a kórház falán, hanem szívébe véste annak nevét, aki lehetővé tette azt, hogy a 100 ágyas kórház mintaintézménye lett a zsidóságnek. Irunk már róla többször mi is, de most — hála Istennek — újból aktuális lett. Herskovits Albert az elszármazott szegény zsidó fiu, a modern Babelben meggazdagodott. És érezte, hogy mostoha szülőföldjének azzal tartozik, hogy örök időkre emléket állítson szüleinek és családjá nevének. Herskovits Albert, a new yorki szőrmegyáros néhány év alatt több mint két millió leit adott az oradeai zsidó-kórháznak. Ezzel lehetővé tette, hogy teljesen modernizálják a kórházat és egy szüldét építsenek hozzá, ahol többszáz gyermek látta meg a napvilágot. A hála leróvása volt ez szüldő földje iránt, a ragaszkodásé s annak záloga, hogy a zsidó szív és adakozási készség nem szűnt meg virulni Izráelben. És barátságának jele Leitner Lázár iránt, aki 12 éve a Szent egyet elnöke és gyermekkori barátja Herskovitsnak, akinek baráti unszolásának is nagy szerepe van abban, hogy Herskovits mindig gondolt a váradi kórházra. Ez a nagyszívű mecénás egy évvel ezelőtt elhunyt, de meghagyta végrendeletileg gyermekeinek, hogy soha ne feledkezzenek meg dédelgetett szeretett kedvencéről, az oradeai zsidó-kórházról. És ennek jele az az értesítés, amely a napokban jött meg s amelyet Leitner Lázár el-

nök a Chevra legutóbbi közgyűlésén jelentett be. A Herskovits család újabb 350.000 lei készpénzt küldött a kórháznak, hogy tovább fejlesszék és még nagyszerűbbé tegyék ezt a eddig is ragyogó eredménnyel működő zsidó intézményt. Most újból építeni fognak és továbbra is hirdetni fogja azt, hogy él még sokezer mérföldnyi távolságban is, ötven esztendőss reminiscenciák alapján, él még a zsidó érzés emberekben, akik ennek most „kézzelfogható“ nagyszerű bizonyítékát adták. 350.000 lei nagy összeg jólékony célra, a mai világban és boldog az a nép, amelynek ilyen nagyszívű melegen érző igaz fiai vannak. Az oradeai Chevra Kadisa legutóbbi ülésén köszönettel vette tudomásul a nagylelkű adományt. Egyben megválasztotta kórházának sebészeti főorvosát, dr. Eliász Ernő, a danzig sebész-klinika kiváló orvosának személyében.

Ha Bucureşti-be érkezik száljon meg a

Hotel Imperial-ban

Calea Victoria 49.

A királyi palota szomszédságában.

Ujjonnan átalakítva. — Olcsó árakkal.

Pöstyén

a világ rheumafürdője

a festői Vág-völgyben. A legtekéletebb fürdőberendezésekkel, a gyszerű thermál-strandfürdővel. Napfürdők, torna, tennis, golf, vadászat, halászat. A legjobb társaság találkozóhelye. Felvilágosítások (deviza beszerzése ügyében is).

Mr. Ph. L. SINGER, Timişoara, Strada Saguna No. 8.

Kérjük mindenütt az

„ALBA-IULIA“

antiszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

„URSUS“ szappant

Gyártja:

Breckner János r.-t.

Alba-Iulia

Ezenorák gyertyatartók, serlegek, S evőeszközök, T templomi kegyeszek, bármely művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„Tacamul“

ezüstáru gyárban

CLUJ, Strada Gen. Neculcea No. 6.

A zsidó Nemzeti Szövetség és a zsidó egység!

Írta: Dr. Klein Miksa ügyvéd, Cluj.

V.

A világháború befejezése után a felszabadulás vágya tört fel a lelkekből és a Wilson által hangoztatott önrendelkezési elv alapján óhajtották rendezni az európai nemzetiségek jövődó sorsukat. A világon szétszórtan élő zsidóság lelkét reményteljes várakozás tartotta fogva. A háboruban teljesített kötelesség ellenében joggal várta el a zsidóság, hogy a népek történelmi ítélszéke előtt el fogják ismerni jogát az élethez, az ősi történelmi földhöz, Palesztinához és az állampolgári jogegyenlőségét rendezni fogják mindazon országokban, ahol ettől meg voltak fosztva.

Mámoros lelkesedéssel ismerte fel az önálló kisebbség útját az erdélyi zsidóság is a maga útjának és fennmaradás nélkül tette magáévá a cionista ideológiát; vette fel célkitűzéseit közé az áldozathozatalt Palesztina felépítésére és az új generációnak héber nyelven való oktatásával igyekezett új utat jelölni a zsidó ifjúság számára.

Tényként kell megállapítanom, hogy 1919-től egészen 1925-ig a Zsidó Nemzeti Szövetség lelki irányítója volt az erdélyi zsidóság igen nagy részének és csak igen kis része a zsidóságnak állott távol e mozgalomtól, vagy állott félre csodálkozással ettől a lelki megmozdulástól, vagy tekintett értetlenül a cionista megmozdulás felé.

Nem volt Erdélyben olyan helyiség, amelynek zsidóságát a cionista eszme ereje magával ne ragadta volna és mint a földből eső után a gomba, szikadt fel mindenfelé a helyi csoport és lett utörője, továbbvivője, érlelője a cionista gondolatnak.

Az évi konferenciákra Erdély minden részéből szeretettel gyűltek össze a delegátusok és úgy érezték magukat, mintha egy családnak volnának tagjai valamennyien és a cionista eszmének igazsága ünneppé avatta ezeket a konferenciákat. Az ott elhangzott beszédek, amelyeket dr. Fischer Tivadar és holdogemlékeztető Glasner Móse a Nemzeti Szövetség díszelnöke tartottak, élményei voltak a konferenciáknak és a delegátusok mindegyike, úgy érezte a konferencia végén, hogy missziója van odahaza, az ő szűk kis körében, hogy terjessze az eszmét, hogy továbbvivője legyen a cionista gondolatnak, új híveket szerezzen neki, hogy ne legyen zsidó Erdélyben, aki ne legyen áldozatkész tagja Palesztina felépítésének grandiozus munkájában.

Egységes zsidóságnak igazán csakis a Nemzeti Szövetségnek egyre növekvő táborát lehetett tekinteni, mert egyazon célkitűzéstől és eszmétől áthatva ténylegesen egy egységes táborát alkottak. A Nemzeti Szövetségnek azonban igazi feladata nem a belpolitika, hanem a cionista eszme propagálása volt. Kénytelenségből azonban a belpolitikai állásfoglalását is fel kellett vegye működési körébe, annál is inkább mivel semmiféle más szervezet a zsidó politikának irányításával nem foglalkozhatott és ilyen nem is akadt. Az önkormányzatban a belpolitikát az U. E. R. irányította a függellenül a cionista szervezettől, amely ott már évtizedek óta jelentékeny munkát végzett. Abból a tényből pedig hogy a Zsidó Nemzeti Szövetség elsőnek hirdette itt Erdélyben, miszerint a zsidóság önálló nemzeti kisebbséget képez, természetesen vele jár, hogy a zsidóság belső politikai elhelyezkedésével is foglalkoznia kellett.

Ez a körülmény azonban sok zavart keltett a cionista feladatok teljesítése körül. Egy része az erdélyi zsidóságnak, különösen a neolog hitközségek keretébe tartozók, multjukra, nyelvi és kulturális közösségekre való tekintettel nem fogadták el azt a tételt, hogy a zsidóság is önálló nemzeti kisebbséget képez, ők magukat csak izraelita felekezettűeknek vallották és ezért teljesen félreállították a zsidó Nemzeti Szövetséget, mint belpolitikai instrumentumot.

Ebből sürdésások származtak és a cionista sajtókat kíméletlen, reámenős, személyeskedő, igen sokszor durva hangú támadása, — széles

árkot ásott a zsidóságnak ezen rétege és a cionista tábor között.

Egy másik jelentékeny rétege a zsidóságnak, az úgynevezett chászid és tulzó orthodox irányzat, szintén nem fogadta el a Zsidó Nemzeti Szövetségnek, mint belpolitikai fórumnak illetékességét, mert Palesztina felépítését illetően más felfogást vallott. Ezek a csodavárók voltak, akik rabbijaik befolyása alatt nem csatlakoztak hozzájuk, bár meg kell állapítanunk, hogy igen nagy részük, meleg szeretettel és s impátiával kísérték a cionisták munkáját. Ezek azonban belpolitikailag sohasem számítottak, nem jelentettek egy pozitívumot.

A Nemzeti Szövetségnek, mint belpolitikai instrumentumnak rövid időn belül súlyos zavarai támadtak. Nem a cionista ideológia miatt támadták, hanem mint politikai pártnak működését. Így a brassói helyi csoport, már jóval a temesvári konferencia előtt követeli, hogy a Nemzeti Szövetség ne foglalkozzék belpolitikával, mert ez ártalmára van a cionista eszme terjedésének és ezért arról mondjon le. A vezetők közül, így jó magam is, aki a Szövetségnek négy évig ügyvezető elnöke voltam, erős küzdelmet folytatnak avégett, hogy a belpolitikát elválasszuk a Szövetség működésétől. Nem lehetett keresztülvinni, mert ekkor már a cionista szövetség egész vezetését egy kicsiny, de annál rámenősebb klikk kaparította kezei közé. Már a timisoarai konferencián érezhető volt ennek a klikknek a keze, de a vezetőség erélyes állásfoglalása miatt akkor még nem tudták maguk alá gyűrti a szövetséget, Weiszburg Chaim már ekkor terjesztette be a Cur Salom tervét, amelyet hajnalig tartó obstrukció után sem engedtem napirendre hozni és akkor nem is lett belőle semmi. Dr. Fischer Tivadar 4 évi elnöksége alatt igyekezett a cionista eszmét megőrizni a maga elvi tisztaságában. Amidőn pedig 4 év után az elnökség dr. Fischer József kezébe került, a cionista közvélemény biztosra vette, hogy ismeri erélyével le fogja törni a klikk uralmát. Ugy látom, hogy ez neki sem sikerült, vagy azért, mert lebecsülte a klikk erejét, vagy azért, mert nem tulajdonított különleges jelentőséget működésüknek. Ezért a marosvásárhelyi konferencián jó néhányan már kiváltképpen a Nemzeti Szövetségből. Hogy azóta hogyan fejlődtek a dolgok, csak egy jellemző momentumot kívánok leszögezni. A napokban olvasom, hogy az egyik jelentékeny és tehetséges cionista vezető azt írja, hogy: „a cionista mozgalom többé nem tömegmozgalom, hanem klikk-mozgalom.” Ennél lesújtóbb kritikát nem mondottak még a Nemzeti Szövetségről. Az es ma vémszedőinek működése oda juttatta tehát ezt a szép lelki mozgalmát a zsidóságnak, hogy ők maguk klikk mozgalommá degradálták. Nem tartozik e cikk keretébe annak kivizsgálása, hogyan és miért sülyedt ennyire a Nemzeti Szövetség, de ha objektíve, távolról nézzük a működését, reá kell jönnünk arra, hogy az 1923-ban már működő klikk juttatta ennyire a tönk szélére a Szövetséget és csakis a Wizo működése fogja újra visszaállítani a cionista eszmét arra az elvi magaslatra, amelyen volt és amelyen az eszmét tartani kell. Nem lehet eltűrni, hogy egyes klikkek privilégizált és kisajátított eszméje a palesztinai gondolat, mert ez az összzsidóság problémájává kell legyen, hívőnek kell szegődjék minden zsidó, de ugyanakkor meg kell tisztítani a vémszedőkötől, akik önző célokból úgy átölelve tartják, annyira szeretik, hogy maholnap megfojítják.

A Cionista Szövetség vezetősége kompakt tömegként támogatta a zsidóságot abban a törekvésében, hogy egy egységes belpolitikai instrumentumot kitermessen. Igaz az, hogy a helyi csoportok nyomása alatt mondott le arról a szerepéről, hogy továbbra is a belpolitika kifejezője legyen az erdélyi zsidóság atartának, de tény, hogy a Zsidó Párt megalkotásánál a cionista tábor kompakt egységként állott a Zsidó Párt mögött. E tekintetben dicsegetre méltó fejelemet és áldozatkésztséget

is tanusítottak. Egyről azonban nem tudtak lemondani és úgy látom, nem is akarnak lemondani és ez az a szélsőséges harc, amely kezdetlől fogva folyik a Zs. N. Sz. és az U. E. R. között. Versengés a hatalomért(?), vagy még inkább az elérhető politikai mandátumokért, — a maga ennek az ellenségeskedésnek a két nagy zsidó szervezet között és csak másodrendű az az ideológiai differencia, amely ténylegesen is fennáll a két szervezet felfogása között a zsidó nép útját illetően. Jóllehet a cél közös a belpolitikai kérdésekben. Mindkettő erős és nagy küzdelmet folytatott az állampolgári jogegyenlőségért és a zsidóság sérelmeinek orvoslásáért. De viszont a gyűlölet és a versengés oly erős a kettő között, hogy minden olyan kísérlet, amely arra törekedett, hogy kiegyenlítést teremtsen, mindeztideig nem sikerült és nem is fog sikerülni ezután sem, aminek oka részben a zsidó sajtó.

Nálunk a zsidó sajtó — tisztelet a kivételnek — nem a zsidó szervezetek célkitűzéseit szolgálja. Önálló lett mindegyik, egy-egy kis csoport kezében, itt is és ott is, sőt Bukovinában is, és olyan zsidó módon folyik a harc a zsidó sajtóban a frakciók között, hogy az tűrhetetlen. Nem elvek harca ez, hanem ellenségek marakodása.

A legutóbbi választások előtt Dr. Fischer Tivadar és Dr. W. Fildermann között a B.B. rend közvetítése folytán már oly közel jutott a megbékülés a felállított minimális program alapján, hogy azt hittük, hogy végre keserves kísérletezések után eljutottunk a kibéküléshez.

De újra közbevetették magukat a vémszedők, felvetették a presztizs kérdését és jöttek mindazok, akiknek nem volt érdeke a békés kibontakozás, hogy diadalmasodva rugják szét a megegyezés lehetőségét. Inkább a harc, a zsidóság bőrére, mintsem békét teremteni a zsidó frakciók között, mert a legfontosabb a saját presztizsük és nem az összzsidóság szenvedésének csökkentése. Az egyes frakciók vezetői pedig némán tűrték ezt a hazárdirozást.

A klikkek ezen kíméletlen önzése az, amelyik lezüllesztette a Zsidó Nemzeti Szövetséget, az U. E. R. klikkje pedig akadályozza meg a regátiak előtt a tartományok zsidóságával való testvéri szövetségést és áll a harc az egész fonon és nem lehet megteremteni az egységet még olyan kicsiny kérdésben sem, mint amintő a velünk szemben felmeredő antiszemita mozgalom leküzdésére, a felvilágosítás terjesztésére hivatott szervezet felállítása sem.

Ma amidőn a nemzeti munka védelmében egy szisztematikus hadjárat indult meg a zsidó existenciák ellen, még ma sem érkezett el az idő a közös védelmi front kiépítésére, mert a Serefeanu, Singer, és a Kasztner (bukovinai) csoportok továbbra fenik késeiket egymás ellen. Az egységes törekvés pedig elmúl és visszariad a további kísérletezéstől, mert nem áll rendelkezésére az a zsidó sajtó, amely békés jóindulattal össze akarja fogni az összes zsidó erőket a közös célok védelmében. Sajtó nélkül pedig akciót kezdeni, vezetni nem lehet.

Összes zsidó karitatív, szociális, sőt hitközségi intézményeink is romokban hevernek.

Iskoláink az elnéptelenedés veszélye előtt állanak. Az összes zsidó kategóriák alól maholnap kihúzták a gyékényt. Ifjúságunk a kilátástalan jövőbeli elhelyezkedés rémsége miatt kénytelen baloldalra távolodni. Még ilyen szörnyű helyzet közepette sem lehet az egységre törekvést folytatni, mert a klikkek nem hajlandók jöttányit sem engedni a maguk kalóz zsákmányából. Mindegyik hirdeti a maga egyedüli üdvöztető kizárólagosságát és a többi lebunkózását.

A napokban a szászrégeni zsidó hitközség elnökével, egy idősebb jóbaráttal találkoztam és beszélgettünk az elmúlt cionista konferenciák lélekemelő ünnepeiről a zsidóság mai szomorú helyzetéről stb. s kérdeztem tőle, hogy miért nem vett részt ő sem az aradi konferencián. Azt válaszolta, hogy a fargul-muresi (marosvásárhelyi) konferencián (1925-ben) már elbucsuozott a Szövetségtől. Fájó lélekkel és nem az eszmétől távolodott

el, de látnia kellett, hogy a „jinglik“ vették át az uralmat és ez a cionizmus nem neki való. Töle hallottam azt is, hogy dr. Fischer József eleinte mindent meg is kísérelt a regenerációra, de mert közben a belpolitikai kérdések minden idejét felemésztették, — nem tördölt a dolgokkal és ezért is kellett elhelyezni a székhelyt Clujról Timisoarára.

Ilyen fájdalmas rezignációval hagyták el a Szövetséget mindazok, akik a Zsidó Nemzeti Szövetség célkitűzésében egy eszmei regenerátort láttak maguk előtt. De ott maradtak a vámszedők és az a néhány lelkes, sűrű kiltartó kis csoport, amelyet semmiféle klikk sem tudott elhárítani a Szövetségtől.

A Zs. N. Sz. meg kell kezdje a purifikációt a saját berkeiben. Vissza kell állítsa a cionista fegyelmet. *Élettel kell megtöltsse a helyi csoportok holt kereteit, hogy mozgalmak legyenek inkább a klikkek uralma, — amint azt egyik vezető tagja írja, — hanem olyan lelki tömegmozgalom, mint aminő volt az első időkben és meg kell keresse közvetlenül a kibékülést az U. E. R.-el és a többi zsidó szervezetekkel, hogy szolgálhassa az egységre törekvő romániai zsidóság igazi érdekeit, — a maga szociális célkitűzése mellett.*

Vissza kell kapja a cionista sajtó feletti irányító hatalmát, mert ez a sajtó az övé volt. Ő hozott érette áldozatot! Ő hívta életre. Ő tartja fenn és ezért nem maradhat külön irányítás alatt a cionista zsidó sajtó egy kicsiny klikk kezében.

Nincs ma már ellensége a cionista gondolatnak az erdélyi zsidóság körében. Vannak még közönyösök, akiket fel kell rázni. Vannak még távolállók, akiket meg lehet és meg kell nyerni. Végül vannak az önző cionisták, akiket le kell törni és akkor a cionista Szövetség újra azzá az instrumentummá lesz, ami volt 1924 ig: *lelki és tömegmozgalma a romániai zsidóságnak.*

— Ha Satu Mare-ra megy, keresse fel a Wertheimer-féle orth-kóser vendéglőt, P. Bratianu (Deák-tér), ahol olcsón és izletesen étkezhet.

Egyesületi hírek

A debeljacai hitközség a napokban szentelte fel újonnan épült zsinagógáját. Az ünnepség emeléséhez nagyban hozzájárult az a körülmény, hogy az avató beszédet dr. I. Alkaly belgrádi grandrabbi tartotta. Jellemző, hogy a szerbiai nem-orthodox szervezethez tartozó kis hitközség templomát, minden tekintetben teljesen a Sulchán Aruch szabványainak megfelelően, orth. rítus szerint rendezték be.

A homonai hitközség egy része nyílt levelet intézett a Korynicán ülésező rabbikonferencia elé, amelyben szükségét hangoztatja annak, hogy a régi főrabbi fiát, a királyhelmeci főrabbi vejét, kell a hitközség főrabbiának megválasztani, mert a hitközség vallásos élete nagyon szenved főrabbi hiányában. A főrabbi megválasztása ellen van azonban egy a hitközség előjárósága, mint a chassid frakció, Friedrich rabbi pártja segítséget kért tehát a rabbi konferenciától. Ezzel kapcsolatosan arról értesülünk bennünk, hogy az elmúlt vasárnap Homonnán választói közgyűlés volt és a hitközségi tagoknak egy része érvényt akart szerezni az alapszabály ama intézkedéseinek, amelynek értelmében a Sulchán Aruch szabványai be nem tartóknak nincsen választójoga. A hitközség többsége azonban elvetette ezen indítványt.

A nagyszombati orth. izr. hitközség elhatározta, hogy Ungár főrabbinak Nyírúra való elköltözése folytán megüresedett főrabbi állást rövidesen betölti. Főrabbinak jelölik a volt nagyszombati rabbi fiát, Mathesz Reichenberg rabbit, akinek kitűnő határozatai vannak. Erős pártja van azonban Strasser vágselyei főrabbinak és Weiss Mandi rabbi-növendéknek is (Tornala).

A petrosani zsidóság az elmúlt héten impozáns ünnepélyt rendezett Herzl halálának 30 éves évfordulója alkalmából. A Hatikva hangjai után Schönberg El molé rachminja következett, majd Bieber József Barisszia rorszonja tartott melegsávu megnyitó beszédét. Hunyadi Hermin elszavallta Vámos Leó Herzl című alkalmi költeményét. Hunyadi Andor mondotta el ezután ünnepi beszédét, mely nagy hatást váltott ki. Ez alkalommal először szerepel a Mizrahi, melynek értékes tagja Hunyadi Andor lelkes munkára buzdította az új petrosani cionista csoport tagjait. Hirsch Zoltán (Bétár) Herzl utolsó napjairól olvasott fel. Cikket

Chaim (Mizrachi) az alapokról tartott agitációs beszédét, majd Ruder Dezső beszélt és érdekes összehasonlításokat tett a herzli elgondolások és a mai egyes cionista elvek között. Bieber József rorszon zárószavaival ért véget a szép és nívós ünnepség.

A somcuta-marei (Nagyszonku) Wizo meghívására dr. Markovits Ignázné, az oradeai Wizo elnöknője értékes előadás keretében számolt be az aradi konferenciáról. Az előadást dr. Jakab Menyhértné, a Wizo új elnöknője nyitotta meg, akinek személyes igazi garancia a somkúti helyi csoport fejlődésére. Dr. Markovits Ignázné Surducra is ellátogatott, ahol egy új csoportot alakított dr. Wiegner Samuné elnöknő és Markovits Lázárné titkár vezetésével.

A jugoszláviai Aguda a certifikátok elosztása során 8 certifikátot kapott. A jugoszláviai agudista chaluc mozgalom egyébként élénk fejlődésnek indult.

A soproni hitközség több tagját még a nagyünnepok alatt a hatóságok megbírságotlakt, mert engedély nélkül minjánt tartottak. Minthogy többben nem rótták le a bírságukat, az elmúlt héten hét hitközségi tagot a hatóságok elővezették, hogy fogházbüntetéssel töltsék ki pénzbüntetésüket. A fogházbüntetés kiöltését épen szombaton kellett megfizetniük, amiért a soproni hitközség körében nagy elkeseredés uralkodik.

Bajmokban az elmúlt héten Széfer Tórátt avattak. A Tórátt Guttman Dániel íratta, a felavató beszédet pedig dr. Guttman Simon sombori főrabbi tartotta meg. Beszélék még Ehrmann Sámuel Subotica és Fischmann Henrick Salmer.

A zágrábi kis orth. hitközség újabb vallásos intézménnyel gazdagodott. Az illeni Talmud-Tóra egyesület, amely alig egy éve áll fenn és rendkívül eredményes munkát fejtett már eddig is ki, most egy kis jesivát létesített, hogy a felnövő zsidó ifjúság vallásos neveléséről gondoskodjon. A jesiva vezetésével Jungreis Dávid keszmeroki rabbit bízták meg.

A suboticei és sentai hitközségek meghívására az elmúlt héten a chemnitz-i zsidóság ismert vezetője, Ungar Jehosu tartott előadást a zsidóság aktuális problémáiról. Az előadó a többi zsidó lakta jugoszláv városokat is felkeresi turnéján.

A berehovei orth. hitközség egy csoportja mint annak idején megírta, a Központi Irodánál tiltakozást fejezte ki S. Hirsch főrabbi megválasztása ellen, akit 83 százalékos többséggel választottak meg főrabbinak. Az ellentétek a főrabbi választás miatt oly élessé váltak, hogy attól lehetett tartani, hogy az elégedetlenkedők kiválnak a hitközség kebeléből és a neolog hitközséghez csatlakoznak. Mint értesülünk, a prágai közigazgatási bíróság most már hivatalosan is megerősítette a főrabbi és a hitközségi vezetőség választását és remélhető, hogy az ellentétek likvidálására is megtalálják a kellő platformot. Egyidejűleg a legfelsőbb bíróság kimondta, hogy a beregszászi anyahitközségből kilépőknek, akik már évekket ezelőtt egy neolog hitközséget kreáltak, csak úgy hagyja jóvá autorizációjukat, ha öt évre visszamenőleg kifizeti, előző hitközségüknek adóterhelésüket.

A cluj-i kongresszus hitközség a legutóbb tartott képviselőtestületi közgyűlésen foglalkozott az üresedésben lévő főrabbi állás betöltésének kérdésével. A gyűlés, amelynek 17 pályázat fölött kellett döntenie, megejtette a jelöléseket, amelyek során 3 nevet jelölt ki, mint amelyeket a közgyűlés elé terjeszt-döntés céljából. A folyó hó 17-én, kedden megtartandó nagygyűlésnek ennélfogva 3 jelölt között: Dr. Weinberger Mózes, Klein Eljahu és Guttman Henrick rabbinak, a cluj-i izr. hitközség elére való megválasztásában kell döntenie.

A marosmenti Mizrahi körzeti konferenciája és Chaluc-Moacáh június 29-én impozáns keretek között vette kezdetét, 7 város 130 delegátusának és nagyszámú vendég jelenlétében. A pögi át Hoffmann Mendel, B. H. Hamizrachi topliai elnöke nyitja meg, majd Gruber Sándor, Targu-muresi főkantor emelkedik szólára és ideológiai referátumot tart. Szombat délelőtt hébernyelvű konferenciát tartottak a Mizrahi delegátusai. Klein Joel megnyitja után beszélt a héber nyelv jelenlőségéről a következő szónokok: Heller Menachem Georgheni, Stern Móze Targu Mures, Gáser Reghin, Hoffmann Georgheni, Heinrich Uioara, Weinberger Galcuta és Gartner Cháná. Szombat este Blumenthal József a Zs. N. Sz. elnöke üdvözli a konferenciát, majd Liqueurnik Fülöp né a Wizo, Liqueurnik Fülöp a KKL és Kandel Hermann a hitközség nevében üdvözli a delegátusokat.

— Külföldi rabbi Teitelbaum Joel satu-marei főrabbi ellen. Munkácsról jelentik: A satu-marei főrabbi által inscenált valea-lui-mihai és Központi Irodai határozattal szemben egy nyíltlevél jelent meg a munkácsi, szaploncai, sátoraljuhelyi, bilkei és miskolci főrabbi aláírásával, akik elítélik ama határozatot, amely isszur alá helyezte a jelenlegi carei-i főrabbi metszőjét és megtiltotta a régi metszőknek, hogy a jelenlegi vezetőség rendelkezésére álljanak. *Elítélik Teitelbaum Joel satu-marei főrabbi erőszakosságai folytán Huedinen, Clujon, Arsiwán, Buslinon, Muzsalyon, Szentmihályon, Satu Maren és még sok más hitközségben inscenált viszálykodásait.*

Az erdélyi Jabotinsky-párt és Brith Trumpeldor oradeai konferenciája

A napokban tartotta meg Oradeán konferenciáját az erdélyi cionista Jabotinsky-párt és a Brith Trumpeldor. A konferencián a régi kipróbált pártíveken és a Brith Trumpeldor egyes csoportjain kívül számos új tag és érdeklődő vett részt.

A Jabotinsky-párti konferenciája zárt ülésen különösen szervezkedési problémákkal foglalkozott és így megvetette a további életerős szervezet eredményező propaganda alapját.

A Bétár konferenciája az oradeai városháza dísztermében nyílt meg.

A megnyitó beszédek elhangzása után Fischer Ernő (Cluj) emelkedett szóásra. Megállapította, hogy az amit Jabotinsky, pártja zászlóbontásakor, mint külön programot hirdetett és amiért a pártiak a legkülönbözőbb szemrehányásokat kellett hallgatnia, ma nagyon kevés ponttól elkintve, az egyetemes cionista mozgalomnak a követelésére vált. Hi ennek ellenére, a cionista tömegek egy része elsörendű munkának tartja Jabotinskyék ellen agitálni és ha Jabotinskyék maguk is azt mondják, hogy nem tudnak az u. n. cionista szervezettel együtt haladni, úgy annak súlyos okai kell legyenek.

Tul a programon ugyanis a gyakorlat megvalósításának módszerén áll, hogy sikerül-e vagy sem. Jabotinsky programját, amely politikai program, nem lehet jólétonsági, csak állampolitikai módszerekkel megvalósítani. A fő drefrm, az agrárkölcsonök, a szabad bevándorlás, a szuverén állami intézmények, a zsidó települést védni hivatali zsidó légió kérdését csak politikai eszközökkel lehet megoldani.

A következő szónok Aron Propes (Riga) volt, aki a konferencián a Bétár világszervezet vezetőségét képviselte. Herzl Tivadar halálának harmincadik évfordulójáról beszélt Propes.

Nem Herzl teljesítményére, nem az ő képességeire és nem az ő hatására vet kedvezőtlen fényt, ha halála után az epigonok nem tudtak az ő gigantikus nyolc évtizedében haladni.

Herzl politikai örökét címeiben és dicsekvés céljából sokan maguknak vindikálják az örökösök teljesítési kötelezettségét azonban csak Jabotinsky és pártja voltak hajlandók magukra vállalni.

Az a munka, amelyet Herzl nyomán mi hirdettünk, nagy tömegeket, de ugyanakkor nagy fegyelmet igényel. A zsidó ifjúságnak a zsidóságtól elszakadni nem akaró tömegei ma nagy részben hozzánk jönnek és felajánlják legjobb énjüket céljaink elérésére.

A nagy orvászóval fogadott beszéd után, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nevében Reiter Károly kisintézőbizottsági tag (Timisoara) üdvözölte a konferenciát.

— A Zsidó Nemzeti Szövetség a Jabotinsky-pártban értékes csoportját látja.

— Örömmel rajzolja meg az alkalmat, hogy erről a helyről nyilvánítsa ki, hogy az E. Zs. N. Sz. őszinte részt vesz abban a tiltakozásban, amely ma a világ zsidóságot a Szlavszky ellen elkövetett jusztizmord ellen összefogja.

Az erdélyi Mizrahi mozgalom nevében Rath Eráim (Oradea), a Caré Mizrahi nevében Just Móze (Oradea) üdvözlik a konferenciát. Mindkét szónok kihangsúlyozza, hogy a mizrachi mozgalom egy uton halad Jabotinsky pártjával. Friedmanné (Oradea) a Násé Mizrahi (mizrachista nők) nevében kíván szerencsét a Jabotinsky-pártnak.

Nussbaum Sámuel, a Zs. N. Sz. társelnöke a váradai cionista helyi csoport nevében beszélt.

Oppenheimer az oradeai Bétár-csoport nevében kíván jó munkát a konferenciának, ami után a konferencia az elnökséget választja meg.

A Jabotinsky-párt és a Bétár konferenciái többek között a következő fontosabb határozatokat hozták:

Az erdélyi cionista Jabotinsky-párt újra felveszi a munkát és a mai helyzetnek és cionista közvéleménynek megfelelően a maga táborába hívja Erdély hamistalanul cionista tömegeit.

A szervezkedés intézésére a konferencia szervezőbizottságot választ, amelynek a titkársága egyelőre Petrozényban működik.

Kijelenti a konferencia, hogy a cionizmus célja: a zsidó állam újjáépítése a Jordán mindkét partján, történelmi határainak megfelelően, zsidó többséggel és zsidó állami intézményekkel. Ezen cél elérésére egyedüli eszköznek a tömegbevándorlást tartja, tiltakozik az angol Palesztina kormányzatnak a zsidó bevándorlást korlátozó intézkedései ellen és örmmel üdvözli a peticiós mozgalmat, amely az első komoly és méltóságos lépés ezen célkitűzések elérésére.

A konferencia megállapítja hogy a jelenlegi cionista exekutive nem képviseli a cionista mozgalmat, annak működését a cionizmusra károsnak tartja, ezért bizalmatlanságát fejezi ki vele szemben és lemondását követeli.

A konferencia magáévá teszi a világúnió azon rendelkezését, hogy mindaddig, amíg a cionista exekutive a székezzer bétár kitillását Palesztinából vissza nem vonja, az alapokat (Keren Kajemeth és Keren Hajjeszód), nem támogatja. Bizalmatlansággal viseltetik ezen alapok vezetésével szemben, miután a begyűlt pénzek felhasználásánál pártpolitikai szempontok érvényesülnek.

Fertőzéstől óvja
bőrét táplálja
Szt. László fertőtlenítő
toalett szappan

RÖVID HIREK

KOWNO. — Érdekes esküvő folyt le a múltkoriban a litvániai Krinieg községben. A menyasszony a rabbi leánya egy „Bész Jákob“-tanítónő volt, a vőlegény pedig egy bielsztoki fiatal tudós. Az esküvőhöz 30 rabbi érkezett. A vőlegény elé négy, fehér paripa által vont diszkocsit küldöttek. Pénteken délután kezdődött a lakodalom és tartott egyfolytában, az imára szánt megszakításokkal, hétfőn délutánig.

PÁRIZS — Madame Curie a rádium mostan elhunyt világhírű feltalálója, Lengyelországból származó zsidónő volt.

BÉCS. — „Schicksalsstunden eines Führers“ címen egy új könyv jelent meg Herzl-ről. Az írója, Z. J. Finckelstein, Herz életéről közöl egyes epizódokat.

RÓMA. — A régi rabbicsaládból származó Attilio Momigliano professzor kinevezték a firenzei egyetemre, az olasz nyelv tanárává.

MUNKÁCS. — A munkácsi rabbinátus a többi felekezetek képviselőivel egyöntetűen memorandumot szerkesztett, amelyben az uzhorodi országos hivatal arra kéri, hogy erkölcsi és lelkiismereti okokból tiltsa be a közös strandfürdőket, ahol férfiak és nők együtt fürdenek.

JASI. — Az elmúlt héten Zierelsohn kisenevi főrabbinál megjelentek a jasi-i hitközség prominens képviselői és ányújtották neki a jasi-i hitközség meghívó levelét, amelyben a főrabbitséket ajánlják fel számára. A kisenevi hitközség zsidósága is megjelent a főrabbinál és kérték, hogy áldásos tevékenységét továbbra is városukban fejtsse ki. Végül is Zierelsohn főrabbi úgy határozott a hitközségek vezetőiségével karöltve, hogy elfogadja ugyan a jasi-i hitközség meghívását, de megtartja kisenevi posztját is. Ez onnál is inkább lehetséggel bír, mert a két város közel fekszik egymáshoz. Zierelsohn főrabbi egyébként nagy tiszteletnek örvendő országszerte. Tagja volt a román szenátusnak és rövid ideig Chisinau polgármestere is volt.

ANKARA. — A török hadügyminiszter új rendelete értelmében a Dardanellák vidékén lakó zsidóság el kell hagynia lakóhelyét. A rendeletet hivatalos körökben katonai stratégiai tervekkel hozzák kapcsolatba.

HAMBURG. — A hamburgi zsidótemetőben a közelmúlt napokban ismeretlen tettesek 19 sírkövet romboltak össze.

VARSÓ. — Rabbi Lewin és Minzber, valamint Wyslicki zsidó sejmeképviselők megjelentek a lengyel kultuszminiszter előtt és rámutattak, hogy az új iskola-törvény életbeléptetése rendkívüli veszélyeket rejt magába a zsidó magániskolákra. A miniszter megígérte, hogy a törvényt egyelőre csak 1 évi időtartamra lépteti életbe és ez idő alatt tanulmányozni fogja a zsidóiskolák helyzetét.

NEW-YORK. New-yorkban protestáns és katolikus egyházi vezetők közül egy bizottság létesült, amely segélyalap felhozását tűzte ki céljává a németországból menekült zsidó emigránsok támogatására. New-york Yorkville városrészében a nemzetiszocialisták az utóbbi napokban majdnem az összes zsidó üzletek kirakataira horogkeresztet karcolltak, amely nagy károkat okozott. A németellenes bojkott ezzel szemben folyik tovább. Az elmúlt héten újra 7 nagy new-yorki áruház csatlakozott a bojkottmozgalomhoz és kötelezték magukat, hogy áruházukban nem tartanak többé német áru.

SZALONIKI. — A görög kormány a görög cionista szervezet Palesztinába kivándorolt elnökét, dr. Ascher Malich volt szenátort, Görögországi palesztinai követévé nevezte ki.

AMSZTERDAM. — A holland kormány megszorgította a német zsidó menekülteknek kibocsátandó letelepedési engedélyek kiadását. A jövőben csak igen rövid időre kaphatnak a menekültek letelepedési engedélyt, míg munkát egyáltalán nem vállalhatnak.

BÉCS. — A városi múzeum felkérte a bécsi Herzl múzeumot, hogy bocsássonak rendelkezésére a városi képgyűjtemény kiegészítésére — egy Herzl képet. A múzeum vezetősége, úgy határozott, hogy a Herman Struck által készített világhíres Herzl képet adják át a városi múzeumnak.

DANZIG. — A danzigi nemzetiszocialista kormány ma már ugyanezt a szellemet valósította meg szűkebb pátriájában, mint Hitler Németországban. A szabadd állam kultuszügyi szenátora a tanítók kongresszusán többek között így beszélt: „Az ótestamentum, amely a zsidók történetét foglalja magában, el kell tűnjön rövid időn belül iskoláinkból. Nekünk nemzetiszocialista tanítóknak nincs időnk ehhez. Aki ismeri az ótestamentum disznóságait az meg kell értenie álláspontomat. Nekünk lizta tankönyvekre van szükségünk“.

VARSÓ. — A Bné Brith páholy legutóbbi ülésén azon tanácskozott a vezetőség, hogy az új ipar-törvény által mintegy 50.000 zsidó kézműves veszélybe került existenciáján miként lehetne segíteni. Az új törvény értelmében ugyanis csak azok fejtethik ki mesterségüket, akik kézműves vizsgát tettek. A hatóságok erőlyes szankciókat helyeznek kilátásba mindazok ellen, akik ilyen bizonylat nélkül dolgoznak. Egyedül Lublinban egy év leforgása alatt 3544 kézművest büntettek meg súlyosan és 622 üzletet zártak be. Mozgalom indult, hogy a zsidó ifjúság ipari pályákon való elhelyezkedését lehetővé tegyék. A jelenlegi törvény értelmében ugyanis a zsidó ifjúság teljesen el van zárva az ipari pályáktól.

Palesztinai hírek

A jeruzsálemi orthodox zsidóság nemrégiben gyűlést tartott, amelyen megállapították, hogy a szentföldi orthodoxia gyermeknevelés ügye kritikus helyzetbe jutott. A Talmud Tórák és jesivák megszűnés előtt általában és a kolel jólékonyságára utalt vallásos tudósok szó szoros értelmében éheznek. Duschinsky jeruzsálemi főrabbi lelkes kiáltványban fordul a világ zsidóságához, hogy támogassák Palesztinának a hagyomány szellemében való fejlődését és gondoskodjanak menél több vallásos zsidó existencia letelepítéséről.

Az Agudasz Jiszroél szervezet 40 certifikátot kapott a palesztinai kormánytól, oroszországi rabbik részére.

Sir Wauchoppe főkormányzó hozzájárult a Juwisch Agency azon tervéhez, hogy a két és félmillió kölcsönből 20.000 fontot a zsidó gazdasági és technikai iskolák fejlesztésére fordíthassanak. Ezen összegből a haitai héber technikum részére tízezer, a mikve-jiszraeli mezőgazdasági iskola részére 4500, a ben semeni gyermektalul részére 1250, a Mizrachi tel avivi ipariskolája részére 2000, a jeruzsálemi „Becallel“ főiskola részére 1500 és egy szakiskola részére 750 fontot fordítanak. Ennek ellenében azonban az arab gazdasági iskolák 40.000 fontot kapnak a kölcsönből.

Jeruzsálemben a napokban hunyt el 82 éves korában Rabbi Nissim Alischer szefard rabbi. Az elhunyt főrabbi a palesztinai rabbi kar egyik legtekintélyesebb egyénisége volt.

A Wadi Hawarith földeken több új telepes maláriás megbetegedésbe esett. A kormány ellen ezzel kapcsolatban támadások hangzottak el, hogy dacára a többszöri figyelmeztetésnek, nem gondoskodott kellően a telepek egészségügyi helyzetéről.

A palesztinai revizionista munkásság Herzl halálának évfordulóját, Tamasz 20-át — munkásünnepé proklamálták. A revizionista munkások és a Hisztadruth között emiatt nyilván újra összeütközések lesznek, mert a Hisztadruth, mint a Plik internacionálé tagja, május 1-ét tartja munkásünnepnek.

A palesztinai zsidó orvosok szövetsége bojkottot proklamált a német gyógyszerárakra. A zsidó orvosok annál könnyebben végrehajthatják bojkottjukat, mert ma már Palesztinában kitűnő gyógyszerárakat készítenek, amelyek minden tekintetben felveszik a versenyt a német árakkal. Tel-awiwban egy új gyár is létesült, amely gyógyszerárakat hoz forgalomba.

Az arab Executive Londonból nyert értesülései szerint a palesztinai parlamentet mindjárt a községi tanácsválasztások után életre hívják.

Dr. I Berkson, a cionista Executive nevelés ügyosztályának vezetője a folyó iskoláé végével visszalép hivatalától.

Comunitatea izr. ort. autonomă din Cluj
No. 545—1934.

Pályázati hirdetmény

Hitközségünk pályázatot hirdet az ujonnan szervezett

adminisztratori

állásra.

Pályázhatnak oly, orth. vallásérkölcsei szempontból kifogástalan izr. vallású, 40 évnél nem idősebb román állampolgárok, akik a szükséges nyelveket szóban és írásban bírják, adminisztrációs teendőikben jártasak és alkalmasak hitközségi gazdasági ügyek intézésére és vezetésére is.

Javaldalmazási és egyéb alkalmaztatási feltételek a hitközségi Titkári Hivatalában (Cluj, Str. Dubalarilor 1. sz. a.) tekinthetők meg.

Pályázati határidő utolsó napja folyó év augusztus hó 31-ike.

Cluj, 1934 június hó 24-én.

Löffler Vilmos,
titkár.

Biró Andor,
elnök.

ZSIDÓ HUMOR

ÉS KISZSIDÓ TÖRTÉNETEK

A népszerűség átka

Erdély egyik nagy hitközségében, ahol csak nemrégiben választották meg az új főrabbit hosszú harc és viszály után, a főrabbi hamarosan elvesztette népszerűségét. Ennek képcsán elevenítik fel a geri rabbi mondását, amely rendkívül jellemző ennek a főrabbinak esetére is.

A gere rabbi tudvalevőleg a chasszid zsidóság tízezeit tudta hívei táborában. Egyedül Varsóban 150.000-re rugott híveinek száma, akik mindenáron megakarták őt szerezni a varsói hitközség főrabbijának. Fel is vetették előtte a kérdést, hogy miért nem megy Varsóba, mikor ott a hívek százezrei várják és miért marad Gerben, ahol alig százra rug híveinek száma.

Nagyon egyszerű — mondta a főrabbi. Inkább maradok Gerben és magaménak tudom a varsói zsidóság ezreit, mint megyek Varsóba és azután csak a geri hívek százait tudjam híveim táborába.

Az erdélyi hitközség főrabbiját ez a sors érte utól. Hosszu harcok után megkapta a főrabbi széket Erdély egyik legnagyobb hitközségében, de most nincs köszönet benne.

Kényszerhallgatás...

A régi szatmári rabbiról mesélik. Egyik prédikációja alatt a hívek lassanként kiszivárogtak a templomból feddő beszédje elől. Mire a rabbi felemelte hangját és így szólt: „Csak menjetek, majd lesz idő, amikor prédikálni fogok felettetek és nem fogtok tudni mozdulni, mert a koporsó nem enged. És akkor már nem lehet jóvátenni azt, amit most még lehetne, amíg éltek“.

A hivatalos zsidó lapok népszerűsége

Az erdélyi zsidó hivatalos lapok közismert népszerűségére élelken viágít rá az alábbi történet.

Az egyik hivatalos lap rajongója utazik a vonatban és végtelen unalmában kedvenc lapjáról beszél utitársának.

— Ugyan, ugyan — mondja a másik, mi jót találhat abban a kis hivatalosban?

— Még sohasem találtam olyan jót benne — mondja lelkesen a rajongó, mint a legutóbbi számában.

— Hát mit talált benne — kérdi most kíváncsian a másik?

— Egy darab libamáját, mondja fölényes nyugalommal a rajongó, — amit a feleségem csomagolt bele az utrá.

— Köszvényben szenved Ön? Köszvényes megbetegedéseknél tudvalevőleg hibás vérösszetételűen a csapuló anyagcsere zavar áll fenn. A kóros alkatrészeknek a vérből való elfávolítására a Togat különösen alkalmas. A Togat meggátolja a húgysav felgyülemelését és elősegíti a testből való kiválasztását. Több mint 6000 orvos nagyon elismerően nyilatkozik a Togat jó hatásáról.

— Rabbi-konferencia Szlovenszkóban. A szlovenszkói rabbikar többsége a napokban ült össze Korytnica fürdőn, hogy egész sor általános közérdekű hitközségi és vallási kérdés fölött döntsenek. A napirenden mindenekelőtt nevelési kérdések szerepelnek, amelyek sürgős megoldást követelnek. A kongresszus továbbá biztosítani kívánja a jesivák anyagi bázisát. Napirenden szerepelnek még a Beth Jakob iskolák kérdése, a palesztinai mozgalom, stb. A tanácskozások zártkörűek voltak.

Eljegyzés. Rotschid Magda urleány (Valea-Tárni) eljegyezte Roth Samu (Drighiu). Minden külön értesítés helyett.

— Jugoszláviai előfizetők figyelmébe! Felhívjuk előfizetőink és olvasóink figyelmét, hogy Lebovits Jakab ur, kiadóhivatali megbízottunk jugoszláviai turnéra indult, előfizetési inkasszó és akvizíció véget. Kérjük őt nehéz munkájában támogatni sziveskedjenek. „NÉPUNK“ Kiadóhivatala.